

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی

تحلیل خوشه های اقتصاد خلاق در بارسلونا

حافظ مهدنژاد^۱، سمیه قاندي^۲ و حسين بهرامي اصل^۳

^۱ دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تهران، h.mahdnejad@gmail.com
^۲ کارشناس ارشد معماری دانشگاه علوم و تحقیقات البرز، somayeghaedi@gmail.com
^۳ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه خوارزمی تهران، hoorad.bahrami@gmail.com

چکیده

خلاقیت چنان تأثیری بر زندگی اقتصادی و اجتماعی شهرها گذاشته که امروزه شاهد شکل‌گیری مفاهیمی نظیر «جامعه پسا خلاق» هستیم. شهرهای خلاق به عنوان الگوی جوامع پسا صنعتی و پساخلاق مطرح شده‌اند. بر همین اساس در مقاله حاضر با استفاده از روش تحلیل محتوا نسبت به سنجش نمودهای خلاقیت در زندگی اقتصادی بارسلونا مبادرت شده است. بر اساس نتایج تحقیق، ۲۸/۷٪ کسب و کارها و ۵۲/۹٪ کارمندان شهر بارسلونا در صنایع دانش محور کار می‌کنند. فعالیت‌های خلاق بیش از ۱۰٪ کارمندان شرکت‌های شهر بارسلونا با حدود ۹۰،۰۰۰ شغل و ۷۸۰۰ کسب و کار را شامل می‌شود. بارسلونا ۴۵٪ کسب و کارهای خلاق و ۵۲٪ شغل‌های خلاق کاتالونیا را در بر گرفته است. در بخش‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، طراحی حرفه‌ای، هنر و سرگرمی ۱۷۵۰۰۰ کارمند و بقیه منطقه مادرشهر ۲۱۳۰۰۰ کارمند دارد، که در مجموع ۳۸۵۰۰۰ نفر در کل منطقه مادرشهر می‌شود.

کلید واژگان: اقتصاد خلاق، خوشه خلاق، شهر بارسلونا

^۱ نویسنده عهده دار مکاتبات

۱- مقدمه

به عنوان یک واقعیت مهم باید اشاره کرد که بیشتر افراد در شهرها زندگی می‌کنند؛ چنانچه ۵۴٪ جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کنند و انتظار می‌رود در سال (۲۰۵۰) به ۶۶٪ برسد (۱). افزون بر این، برای بیش از ۸۰٪ کشورهای توسعه یافته، شهرها به منزله آفرینشگران ثروت به حساب می‌آیند که شکوفایی و رفاه تمام ملل را راهبری می‌نمایند (۲). توسعه شهری پر رونق و شکوفا که تولید و مصرف را به ارمغان می‌آورد و همچنین کیفیت زندگی را گسترش می‌دهد، به یکی از مهمترین مسائل جهانی تبدیل شده است. شهرها در مقیاس جهانی در حال رقابت هستند. این موضوع در جریان‌های جهانی شده مفاهیمی نظیر امور مالی، انسانی، فن-آوری، رسانه‌ها و ابزارها قابل ردیابی است. این جریان‌ها به طور دائم فراتر از مقررات دولت‌های ملی حرکت می‌کنند و به بهترین نحو ممکن در چهارچوب مناطق شهر ایجاد و هماهنگ می‌شوند. در این رابطه سؤالاتی بدین قرار مطرح می‌گردد: چگونه یک شهر می‌تواند توجهات را به سمت ویژگی‌های منحصر به فرد خود جلب کند و همینطور آنهایی که راهبران نوآوری‌ها و اختراعات، اشتغال آفرینی و تولید ثروت، آزادی بیان و ثروت هستند؟ مقامات شهری برای جذب و حفظ استعدادها باید به چه چیزهایی توجه کنند؟ (۳ و ۴). به اعتقاد چارلز لاندری «افراد عادی می‌توانند اتفاقات فوق‌العاده‌ای را رقم بزنند در صورتی که فرصت و شانس به آنها داده شود» (۲). خلاقیت در زمینه شهر خلاق لاندری، ایده‌پردازی را با استفاده از دارایی‌هایی نظیر هوش، نوآوری و اختراع و یادگیری مستمر به کار می‌برد. این کیفیت‌ها در هر کسی پیدا می‌شود که به مسائل نوظهور و آینده می‌اندیشد و این فرد می‌تواند پزشک مراقبت‌های بهداشتی، دانشمند، معلم، کارگر داوطلب، خوراک‌شناس، مدیر فروش، مددکار اجتماعی، دانشمند، طراح، کارشناس گردشگری، کارشناس رسانه و یا یک مدیر عمومی باشد (۴).

خلاقیت از دیدگاه ریچارد فلوریدا و لاندری تنها به هنرمندان محدود نمی‌شود. برعکس ویژگی تمام مشاغلی است که نشان‌دهنده اقتصاد دانش بنیان و ایده‌محور هستند. لاندری بر اساس همکاری بلندمدت با شهرداری‌ها اظهار داشته است که افراد خلاق به فاکتورهایی نیاز دارند که خلاقیت آنها را تحریک نماید. برای مثال، فضای ارتباطی مطلوب، ظرفیت پژوهشی، محدوده‌های فرهنگی و هنری، سرمایه‌گذاری‌های مخاطره‌پذیر یا خوشه‌های محصولات از جمله این فاکتورها هستند. وظیفه نوآوران و سیاست‌گذاران شهر این است که به خوبی به زیرساخت‌های شهر توجه کنند و آن را برای استعدادها و افراد کنجکاو جذاب سازند. به این معنا که زمینه‌های تحقق ارتباطات فراهم گردد، شبکه‌هایی ساخته شود و ترکیب‌های نوآورانه به انجام برسد (۲ و ۵). خلاقیت اغلب به وسیله انباشت شرکت‌ها در شهرها نمود پیدا کرده است، چنانچه صنایع خلاق به صورت همگن در قلمرو جغرافیایی توزیع نشده‌اند، بلکه در شکل متمرکز رخساره نموده اند (۶). در واقع، صنایع خلاق به صورت خوشه‌ای در شهرها تمرکز یافته‌اند و به تنوع زیادی از حرفه‌ها و بخش‌های اقتصادی می‌پردازند (۷). اقتصاد خلاق به یک پدیده متداول اقتصادی تبدیل شده است. به طوری که در سال (۲۰۰۵)، ۲,۷۰۶ میلیارد دلار ایجاد کرده و صادرات کالاها و خدمات خلاق به میلیارد دلار رسیده است که نشان دهنده ۶,۱٪ تولید ناخالص داخلی جهان و ۳,۴٪ کل تجارت جهان می‌باشد (۸ و ۹). در این میان در شهرهای اروپا نظیر بارسلونا، لندن، پاریس، گلاسکو و آمستردام اقدامات قابل توجهی در راستای تحقق اقتصاد خلاق صورت گرفته است. بر همین اساس هدف تحقیق حاضر شناخت و تحلیل خوشه‌های اقتصاد خلاق در شهر بارسلونا می‌باشد.

۲- روش پژوهش

روش مقاله حاضر، توصیفی و تحلیلی و نیز بهره‌گیری از روش تحلیل محتوا می‌باشد. چنانچه به نمودهای مختلف اقتصاد خلاق در شهر بارسلونا پرداخته است. مهمترین متغیرهای مقاله حاضر مشتمل بر انباشت‌های مادرشهری در جهان، بهترین شهرهای اروپایی از نظر کیفیت زندگی برای کارکنان، سیاست‌های شهر هوشمند در بارسلونا (۲۰۱۱)، خوشه‌های دانش‌محوری، اشتغال صنایع خلاق بارسلونا (۲۰۱۰)، خوشه‌های صنعت خلاق بارسلونا، تعداد شرکت‌های بارسلونا در بخش‌های مختلف و فرهنگ و آموزش در شهر بارسلونا هستند. در مجموع تحقیق حاضر به دنبال پاسخگویی به پرسش‌های زیر می‌باشد:

وضعیت صنایع خلاق در شهر بارسلونا چگونه است؟

توزیع مکانی خوشه‌های خلاق در شهر بارسلونا در چه محورهایی از شهر قرار دارد؟

۳- سیاست‌های بارسلونا در زمینه شهر خلاق

برخی شهرها بخصوص شهرهای جهان توسعه یافته از قبیل نیویورک، لندن، آمستردام، توکیو، دره سیلیکون و پاریس مراکز ثروت، تجارت و نوآوری ناملموس هستند. آن‌ها با وجود این ثروت از مشکلاتی نظیر آلودگی، ترافیک انبوه، فقدان مسکن قابل استطاعت و بی-عدالتی اجتماعی و اقتصادی روزافزون رنج می‌برند. سایر شهرهای جهان پیشرفته از دیترویت و پیتزبرگ تا ناگویا و شهرهای اروپا با کاهش روزافزون شغل‌های حقوق بالای کارخانه‌ای مواجه شده‌اند. بارسلونا در حال تجربه زوال صنعتی و پیدایش صنایع خلاق (طراحی، رسانه، علمی-پزشکی و صنایع فوق مدرن) و ناعادلانه‌ای است که نتیجه سبقت گرفتن طبقه‌های اجتماعی و اقتصادی از یکدیگر می‌باشد. بارسلونا پایتخت ایالت کاتالونیا دارای ۱,۶۰۰,۰۰۰ نفر جمعیت است و به ترتیب ۶۴/۴ و ۱۰/۱ درصد جمعیت ایالت کاتالونیا و اسپانیا را در خود جای داده است. این شهر از نظر انباشت‌های مناطق مادرشهری تقریباً یک چهارم نیویورک بوده و بزرگ‌تر از مونترآل، میلان و بوستون می‌باشد (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱: انباشت‌های مادرشهری در جهان

رنکینگ	منطقه مادرشهری	جمعیت	رنکینگ	منطقه مادرشهری	جمعیت
۱	توکیو	۳۴۶۷۰۰۰۰	۹	مادرید	۶۲۰۰۰۰۰
۲	نیویورک	۱۹۰۶۹۷۹۶	۱۰	تورنتو	۵۶۲۳۴۵۰
۳	شانگهای	۱۸۵۷۲۸۰۰	۱۱	برلین	۵۰۰۰۰۰۰
۴	لس آنجلس	۱۲۸۷۴۷۹۷	۱۲	بارسلونا	۴۷۷۷۰۴۲
۵	لندن	۱۲۳۰۰۰۰۰	۱۳	بوستون	۴۵۸۸۶۸۰
۶	پاریس	۱۲۰۰۰۰۰۰	۱۴	سیدنی	۴۵۰۴۵۰۰
۷	شیکاگو	۹۵۸۰۵۶۷	۱۵	سانفرانسیسکو	۴۳۱۷۸۵۳
۸	هنگ کنگ	۷۰۳۳۵۰۰	۱۶		

مأخذ: (۱۸)

در سال (۲۰۰۸) تولید ناخالص داخلی بارسلونا ۶۴۵۲۱/۳ میلیون یورو و سرانه تولید ناخالص داخلی ۳۹/۹ هزار یورو بوده است. علاوه بر این در سال (۲۰۱۱) تولید ناخالص داخلی ایالت کاتالونیا ۲۱۰۱۵۰ میلیون یورو بوده که معادل ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی اسپانیا می‌باشد. همچنین تولید ناخالص داخلی ایالت کاتالونیا ۱۷/۲ درصد بالاتر از میانگین اتحادیه اروپا می‌باشد. شهر بارسلونا از توسعه بخش‌های با ارزش افزوده بالا نظیر پزشکی و بهداشتی، فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، زیست محیطی و انرژی و تحقیق در صنایع غذایی حمایت نموده و در عین حال بخش‌های دیگر نظیر تجارت، بخش‌های اجتماعی، لجستیکی و گردشگری را تقویت کرده است. بارسلونا بطور قابل توجهی در دو دهه گذشته خودش را با تغییر دادن تصویرش از آن‌چه که مربوط به یک شهر صنعتی و تجاری می‌شود به یک مادرشهر مدیترانه‌ای بین‌المللی مجدداً ساخته است. در همین راستا "الگوی بارسلونا" بارها بازتعریف شده است، بویژه طراحی شهری و همکاری عمومی- خصوصی که در جریان اصلاحات، دوباره تأیید شده‌اند. این شهر همچنین تأکید زیادی بر اجرای رویدادهای بزرگ جهانی داشته است تا از این طریق نواحی خاصی از شهر را مجدداً اصلاح کند. برای نمونه می‌توان به شوهای جهانی سال‌های (۱۸۸۸) و (۱۹۲۹)، المپیک سال (۱۹۹۲) و میدان‌های جهانی مربوط به کلاسترها در سال (۲۰۰۴) اشاره نمود. در اصلاح مناظر خلاق عمده، بارسلونا بر ارتقای فراساختار و ایجاد فضای عمومی تصدیق کرده است. از جمله راهبردهای موفق که در سطح جهانی برای گسترش نوآوری، خلاقیت و دانش در یک مکان مورد توجه قرار می‌گیرد، مربوط به مدل Barcelona@22 می‌باشد. محدوده Barcelona@22 (شکل شماره ۱) یکی از عمده‌ترین پروژه‌هایی است که بارسلونا در راستای تبدیل شدن به یک شهر

خلاق و دانش‌محور آن را اجرا نموده است. پروژه Barcelona@22 برای تجدید حیات ناحیه پابل‌نیو بر اساس ترکیبی از اطلاعات، طرح، IT، موسیقی و دیگر تجارت‌های خلاق، که همراه با فراساختارهای ارتباطی و شکلی یا خانه‌سازی، طراحی شد (۱۰ و ۱۱).

شکل شماره ۱: Barcelona@22؛ خوشه‌های دانش‌محوری بارسلونا
مأخذ: (۱۱)

این پروژه مشتمل بر ۲۰۰ هکتار از زمین‌های صنعتی در پابل‌نیو است که به محدوده بهره‌وری نوآورانه‌ای برای فعالیت‌های جدید در حوزه آموزش، نوآوری و خلاقیت تغییر یافت. همچنین Barcelona@22 که به عنوان محدوده نوآوری شناخته می‌شود، به محدوده تجاری مرکزی بارسلونا گفته می‌شود. افزون بر این در سده نوزدهم به این محدوده "منچستر کاتالان"^۲ گفته می‌شد. هدف این پروژه تبدیل پابل‌نیو به محدوده نوآوری و فناورانه و افزایش فضاهای مسکونی و فراغتی است. این منطقه یکی از بزرگ‌ترین طرح‌های نوسازی شهری در اروپا است و هنوز در حال ساخت می‌باشد. این پروژه از ابتدای دهه (۲۰۰۰) شروع شده و شامل ۱۱۵ بلوک یا ۱۹،۸۲۶ هکتار می‌باشد. مدل Barcelona@22 در سایر مناطق شهری اعمال شده و معیار تحول شهری، اجتماعی، اقتصادی در شهرهایی

² - The Catalan Manchester

نظیر ریودزانیرو، بوستون، استانبول و کیپ تاون شناخته می‌شود. این مدل شهری فشرده و متنوع، به جای به کار گرفتن مدل تخصصی مکانی^۳ است که یک مدل ترکیبی به کار می‌برد و طرفدار انسجام اجتماعی و شکوفا ساختن توسعه اقتصادی، ایجاد شهری پایدار و متعادل می‌باشد. در پایان، پروژه ۴ میلیون مترمربع فضای ساخته شده به وجود خواهد آورد که ۳/۲ میلیون مترمربع آن برای فعالیت‌های بهره‌ورانه و ۸۰۰،۰۰۰ مترمربع نیز برای فعالیت‌های خدماتی و مسکونی استفاده خواهد شد. تاکنون نوسازی ۶۸٪ منطقه صنعتی پابل نیو انجام پذیرفته است. نکته قابل توجه در بین این طرح‌ها، طرح حفاظت میراث صنعتی^۴ است که اقدامات حفاظتی برای ۱۱۴ المان ارزشمند فراهم نموده است. برای کاهش قیمت مسکن تاکنون ۹۹۸ واحد ساخته شده و ۵۸۳ واحد نیز زیر ساخت می‌باشد. از کل ۳۷ کیلومتر خیابانی که قرار است ساخته شود، ۱۹،۶۴۹ متر از آن شهری به همراه سطح بالایی از خدمات می‌باشد. فاکتورهای کلیدی شهر خلاق فلوریدا که مشتمل بر فن‌آوری، استعداد و مدارا می‌باشند، در شهر بارسلونا وضعیت مطلوبی دارند. بارسلونا پیشرفت زیادی در فن‌آوری و نوآوری بخصوص فن‌آوری اطلاعات داشته است (جدول شماره ۴)، که نمود بارز آن در می‌توان محدوده Barcelona@22 در منطقه قدیمی پابل نیو^۵ واقع در محدوده سنت مارتی^۶ مشاهده نمود (۱۱). در مجموع می‌توان گفت که بارسلونا یکی از زیباترین و خلاق‌ترین شهرهای جهان است. این شهر، مادرشهری فرهنگی و آزاد می‌باشد. همچنین یکی از عمده‌ترین مراکز تجاری جهان است، چنان‌که چهارمین شهر ثروتمند اروپا و بیست و هشتمین شهر ثروتمند جهان می‌باشد. بارسلونا به طور مستمر جذب طبقه خلاق در سراسر جهان را توسعه داده است و تکامل آن به عنوان یکی از متنوع‌ترین و آزادترین شهرهای جهان مهاجران زیادی را جذب نموده است. در واقع بارسلونا حجم عظیمی از مهاجران را جذب کرده است. در سال ۱۹۹۹ جمعیت افراد خارجی منطقه مادرشهری بارسلونا ۸۹،۰۰۰ نفر بوده که اکنون به بیش از نیم میلیون نفر رسیده است. برخی از این مهاجران ثروتمند هستند و به خاطر امکانات رفاهی فراوان، آب و هوای معتدل، رستوران‌های مدرن، مراکز خرید لوکس و شکوه و عظمت معماری‌اش این شهر را برای سکونت انتخاب نموده‌اند. برخی از آن‌ها افراد خلاق و متخصص هستند که پروژه Barcelona@22 آن‌ها را جذب نموده است. وضعیت فرهنگ و آموزش در شهر بارسلونا در (جدول شماره ۲) ذکر گردیده است. با وجود این دو سوم آن‌ها از کشورهای فقیر

³ - Territorial specialization model

⁴ - Industrial Heritage Protection Plan

⁵ - Biotech

⁶ - Sant Martí

مهاجرت کرده‌اند و در جست و جوی کارهای خدماتی و کارخانه‌ای می‌باشند. بارسلونا با وجود که گذار به اقتصاد دانش محور، جایگاه خود را به عنوان مرکز حمل و نقل و صنعتی حفظ نموده است. این شهر دارای هزاران کارخانه و بندر صنعتی است. ۱۱۲ خط ترابری کشتیرانی به بیش از ۸۰۰ بندر جهان را امکان پذیر ساخته است. ۷۰۰۰۰۰ مسافر به صورت دریایی و از طریق ۵۰۰ کشتی و ۳۰،۰۰۰،۰۰۰ نفر از طریق هوا هر ساله به بارسلونا سفر می‌کنند. این شهر محل تقاطع بزرگراه‌هایی است که به نقاطی در فرانسه، پرتغال و اسپانیای مرکزی منتهی می‌شود (۱۸).

جدول شماره ۲: فرهنگ و آموزش در شهر بارسلونا

۳۷/۶۱۷۸۲۹۷	کتابخانه‌های عمومی (تعداد و کاربران)
۴۰/۱۸۶۰۴۴۰۲	موزه‌ها، مجموعه‌ها و مراکز نمایش (تعداد و کاربران)
۱۲۲۱۳۳۰۱	تئاتر، موسیقی و سینما
۱۷۷۶/۱۹۴۶۵۶	امکانات ورزشی عمومی (تعداد و کاربران)
۹۴۴	مدارس ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان (سال ۲۰۱۲)
۳۵	مدارس خارجی در منطقه بارسلونا (سال ۲۰۱۲)

مأخذ: (۱۷)

هم اکنون پس از یک دهه توسعه جدید و نوسازی برنامه‌ریزی شده ارزشمند، هم مکان استعدادها و هم مدل شهرگرایی متفکرانه می‌باشد. چنانچه اکنون ۱۰ دانشگاه با ۲۵،۰۰۰ دانشجو (شکل شماره ۲)، ۱۲ مرکز فن‌آوری، تحقیق و توسعه، ۱۵۰۰ فن‌آوری جدید، بیوتک^۷ و سایر شرکت‌های نوآورانه و بیش از ۴۰،۰۰۰ شغل جدید در آن وجود دارد. همچنین شرکت‌های چند ملیتی و بسیار زیادی در این منطقه فعالیت می‌کنند. این منطقه مملو از امکانات رفاهی نظیر هتل‌ها، رستوران‌ها، مراکز خرید و فضاهای سبز می‌باشد. منطقه یاد شده قابلیت پیاده‌روی داشته و به خوبی توسط سیستم ترانزیت سرویس داده می‌شود. آمد و شد از شهر به ساحل بواسطه

⁷ - Poblenu area

خطوط دوچرخه، عابرین پیاده و ترانزیت به نحو مطلوبی یکپارچه شده است. همچنین بارسلونا جهانگردی خلاق را در دستور کار خود قرار داده و به سرعت بر اساس میراث گسترده خودش، بازار جهانگردی فرهنگی را شکل داده است.

شکل شماره ۲: ۱۰ دانشگاه با ۲۵۰۰۰ دانشجو
مأخذ: (۱۱)

بارسلونا از فعالیتهای دانش محور و خلاق حمایت جدی به عمل آورده است. چنانچه ۲۸/۷ درصد کسب و کارها و ۵۲/۹ درصد کارمندان شهر در صنایع دانش محور کار می کنند. بارسلونا رنکینگ جهانی خود در زمینه تحقیق را بهبود بخشیده، چنانچه در سال (۲۰۱۱) به پنجمین شهر برتر اروپا و دوازدهمین شهر برتر جهان از نظر تولیدات علمی رسیده است. سه دانشگاه شهر بارسلونا مشتمل بر دانشگاه فابرا پوما^۸، دانشگاه بارسلونا^۹ و دانشگاه خودمختار بارسلونا^{۱۰} در بین ۲۲۵ دانشگاه برتر جهان قرار گرفته اند. شایان ذکر است که بیست شهر برتر جهان در زمینه تولیدات علمی در سال (۲۰۱۱) مشتمل بر پکن، لندن، توکیو، سئول، پاریس، بوستون، نیویورک، شانگهای، مسکو، مادرید، لس آنجلس، بارسلونا، بالتیمور، تورنتو، رم، سائوپائولو، فیلادلفیا، شیکاگو، هاستون و برلین بوده اند.

⁸ Pompeu Fabra University (UPF)

⁹ University of Barcelona (UB)

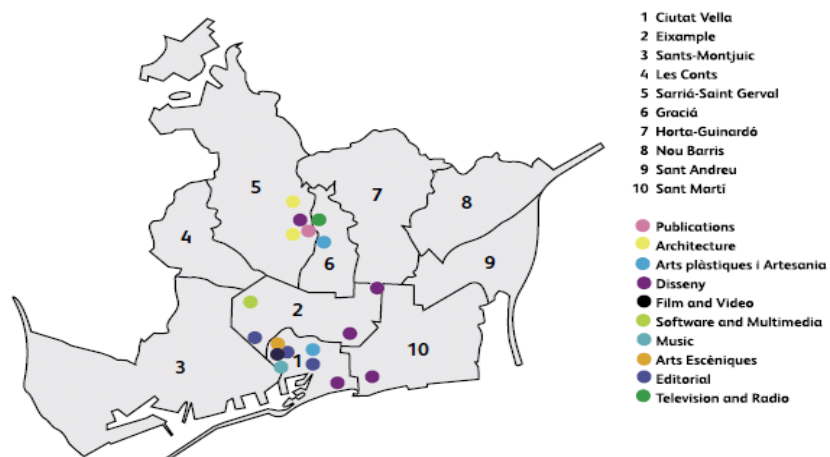
¹⁰ Autonomous University of Barcelona (UAB)

فعالیت‌های خلاق بیش از ۱۰ درصد کارمندان شرکت‌های شهر بارسلونا با حدود ۹۰،۰۰۰ شغل و ۷۸۰۰ کسب و کار را شامل می‌شود. بارسلونا ۴۵ درصد کسب و کارهای خلاق و ۵۲ درصد شغل‌های خلاق کاتالونیا را در بر گرفته است (جدول شماره ۳).
جدول شماره ۳: اشتغال در صنایع خلاق بارسلونا، ۲۰۱۰

صنعت	بارسلونا	درصد نسبت به کاتالونیا
فعالیت‌های مرتبط با میراث	۲۴۲۴	۶۵/۷
معماری و مهندسی	۱۱۸۳۹	۴۱/۸
هنرهای گرافیکی	۳۷۹۳	۲۰/۲
سینما، ویدیو و موسیقی	۳۲۸۴	۵۹/۸
طراحی و عکاسی	۶۲۵۷	۶۱/۴
نشر	۱۰۴۲۱	۷۳/۳
نوشتن، هنرمندان، هنرهای بصری و تئاتر	۴۴۵۳	۷۱/۴
توسعه و تحقیق خلاقانه	۸۴۳۴	۵۸/۳
مد	۲۱۶۹	۱۴/۶
تبلیغات	۱۳۱۳۰	۶۸/۵
رادیو و تلویزیون	۱۳۶۰	۲۸/۶
نرم افزار، بازی‌های کامپیوتری و نشر الکترونیک	۲۱۲۴۴	۶۹/۱
کل صنایع خلاق	۸۸۸۰۸	۵۲/۰

مأخذ: (۱۱)

در مجموع عمده‌ترین خوشه‌های صنعت خلاق در شهر بارسلونا (شکل شماره ۳) عبارتند از: نشر و چندرسانه^{۱۱}: پایتخت نشر اسپانیا دارای ۲۰۰۰ کارمند در نشر کتاب و مجله و طراحی گرافیک با ۱۰۰۰ شرکت، فیلم و فعالیت‌های سمعی و بصری: ۵۰ درصد تولیدات اسپانیا را در بر می‌گیرد؛ هنرهای جدید بین‌المللی: مشتمل بر بیش از ۱۰۰ گالری و ۱۴۷۵ هنرمند و شرکت حرفه‌ای می‌باشد. این بخش بین سال‌های (۱۹۹۸-۲۰۰۳) به میزان ۵۰ درصد رشد کرده است؛ طراحی صنعتی و معماری با بیش از ۳۰۰۰ شرکت که در پنج سال اخیر به میزان ۳۳ درصد رشد کرده است؛ هنرهای زنده (موسیقی، تئاتر، رقص): ۸۰ درصد بودجه هنرهای منطقه‌ای به موسیقی اختصاص یافته است؛ ۵۲ کتابخانه عمومی و تخصصی شامل ۶ آرشیو موزه‌ها^{۱۲}، ۴۹ تئاتر و ۲۰۵ سینما (۱۲ و ۱۳ و ۱۴). تعداد شرکت‌های بارسلونا در بخش‌های مختلف در (جدول شماره ۴) ذکر گردیده است.

شکل شماره ۳: خوشه‌های صنعت خلاق در شهر بارسلونا

مأخذ: (۱۷)

¹¹ Publishing and Multimedia¹² Museum archives

تعداد کارهای مربوط به نشر و تولید فرهنگ سنتی بخصوص در منسوجات در سالهای اخیر رو به کاهش می‌باشد. از سوی دیگر بخش الکترونیک بخصوص معماری، برنامه‌ریزی، هنر و سرگرمی طی پنج سال اخیر رشد قابل توجهی داشته است. رشد شرکت‌های حرفه‌ای در طراحی، فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، هنر و طراحان نشان دهنده رشد کارآفرینان کوچک مقیاس و خوداشتغالی^{۱۳} است. بیش از ۴۵،۰۰۰ نفر فقط در بخش فن‌آوری اطلاعات کار می‌کنند. شهر بارسلونا تمرکز بالایی از اشتغال خلاق در مقایسه با سایر مادرشهرها و مراکز استانی دارد. پرینت و نشر تولیدمحور^{۱۴} شامل روزنامه‌ها و مجلات بزرگ‌ترین بخش صنعت خلاق بارسلونا به شمار می‌رود؛ چنانچه در بخش نشر/مطبوعات بر بیش از ۶۰ درصد بازار اسپانیا تسلط دارد.

جدول شماره ۴: تعداد شرکت‌های بارسلونا در بخش‌های مختلف (۱۹۹۸-۲۰۰۳)

شرکت‌ها در بخش‌های مختلف	سال ۱۹۹۸	سال ۲۰۰۳	درصد تغییر
پوشاک/منسوجات	۲۴۹۸	۲۰۷۰	٪-۱۷
خرده فروشی منسوجات	۷۰۳۲	۶۷۵۰	٪-۴
تولید منسوجات	۱۴۹۳	۱۴۱۲	٪-۵
نشریه/کتاب	۲۲۵۷	۱۹۷۵	٪-۱۲
عکاسی	۱۲۲۱	۱۲۱۲	٪-۰/۷
طراحی گرافیکی	۱۱۲۲	۱۰۵۸	٪-۶
معمار	۲۴۲۵	۳۰۶۳	٪۲۶
هنر/سرگرمی	۱۰۶۰	۱۷۹۵	٪۶۹
نقاشی/سفال سازی/مجسمه سازی	۹۱۱	۱۱۶۳	٪۲۸
فناوری اطلاعات و ارتباطات	۶۴۱	۷۱۲	٪۱۱

¹³ Self-employment and micro-enterprises

¹⁴ Production-based publishing and printing

منسوجات/مهندسان طراحی	۵۱۲	۶۰۸	٪۱۹
هتل	۱۲۱۸۱	۱۲۴۹۶	٪۳

مأخذ: (۱۶)

تغییر اشتغال طی دهه (۱۹۹۱-۲۰۰۱) نشان دهنده بالاترین رشد در منطقه مادرشهری بارسلونا است (جدول شماره ۵). توسعه مسکونی در خارج از شهر، نرخ بالای اجاره‌نشینی و املاک و نبود فضای کار به علت تراکم پایین ساخت و ساز و صنعتی‌زدایی به این تغییر فضایی کمک نموده است.

جدول شماره ۴: بخش‌های خلاق شهر بارسلونا

بخش های خلاق	شهر بارسلونا	بقیه منطقه مادرشهر	بقیه منطقه کاتالونیا
صنایع فرهنگی و اطلاعاتی (ICI)	۱۷۹	۹۴	۵۰
تغییر (۱۹۹۱-۲۰۰۱)	۱/۵ درصد	۱۱ درصد	۳/۲- درصد
خدمات حرفه ای	۱۶۴	۸۸	۷۱
تغییر (۱۹۹۱-۲۰۰۱)	۷- درصد	۱۱ درصد	۲ درصد
هنر و سرگرمی	۱۳۲	۹۱	۹۱
تغییر (۱۹۹۱-۲۰۰۱)	۱۶- درصد	۹ درصد	۸ درصد
کل بخش دانش محور	۱۴۸	۸۹	۸۲
تغییر (۱۹۹۱-۲۰۰۱)	۵- درصد	۸ درصد	۳ درصد

مأخذ: (۱۵)

توضیح بخش‌های مربوط به جدول شماره ۴:

ICI: نشر، فیلم و ویدیو، ثبت، رادیو، تلویزیون، اینترنت و ابزارهای ارتباطی از راه دور
 خدمات فنی و علمی حرفه‌ای: معماری، مهندسی، اطلاعات، بازاریابی، منابع انسانی، روابط عمومی، خدمات عمومی
 هنر، تفریح و سرگرمی: هنرهای نمایشی، هنرمندان، نهادهای میراث فرهنگی و تاریخی و موزه‌ها و سرگرمی
 شهر بارسلونا در بخش‌های فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، طراحی حرفه‌ای، هنر و سرگرمی ۱۷۵۰۰۰ کارمند و بقیه منطقه مادرشهر ۲۱۳۰۰۰ کارمند دارد که مجموع تعداد کارمندان ۳۸۵۰۰۰ نفر در کل منطقه مادرشهر می‌باشد (جدول شماره ۶).

جدول شماره ۶: اشتغال در صنایع خلاق (۲۰۰۱)

بخش های خلاق	شهر بارسلونا	بقیه منطقه مادرشهر	بقیه منطقه کاتالونیا	کل کاتالان
صنایع فرهنگی و اطلاعاتی (ICI)	۴۴۶۱۸	۴۷۴۳۵	۱۶۷۹۲	۱۰۸۸۴۵
خدمات حرفه ای	۲۲۸۹۶	۲۴۷۰۸	۱۳۱۵۰	۶۰۷۵۴
هنر و سرگرمی	۷۹۰۴	۱۰۹۶۶	۷۲۵۶۹۱	۲۶۱۲۶
کل بخش دانش محور	۱۷۴۸۸۰	۲۱۳۰۰۳۸۹	۱۲۹۳۳۸	۵۱۷۲۲۱

مأخذ: (۱۵)

بارسلونا جایگاه قدرتمند خود به عنوان یک شهر جهانی را حفظ نموده است. افزون بر این در سال (۲۰۱۱) در بین شش شهر برتر اروپا در زمینه کسب و کار قرار گرفته و طی دهه (۲۰۱۱-۲۰۰۱) این موقعیت را برای خود محفوظ داشته است. این شهر نه تنها جایگاه خود در زمینه بهترین کیفیت زندگی برای افراد را نگه داشته، بلکه عنوان نهمین شهر جذاب دنیا به خاطر ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی و زیرساخت‌ها را نیز از آن خود کرده است (جدول شماره ۷).

جدول شماره ۷: بهترین شهرهای اروپایی از نظر کیفیت زندگی برای کارکنان (۲۰۱۱)

شهر	رنکینگ	شهر	رنکینگ
بارسلونا	۱	مونخ	۶
استکهلم	۲	کپنهاگ	۷
زوریخ	۳	پاریس	۸
ژنو	۴	وین	۹
مادرید	۵	لندن	۱۰

۴- نتیجه‌گیری

شهرها در حوزه بین‌المللی به گره‌های رقابت‌پذیری تبدیل شده‌اند. در شهرها است که نوآوری اتفاق می‌افتد و به عملکرد بهتر اقتصادی مکان‌ها و افزایش کیفیت زندگی شهروندان کمک می‌کند. امروزه شاهد ظهور عصر خلاقیت هستیم، در این عصر بیش از هر زمان دیگری موتور توسعه اقتصادی، خلاقیت می‌باشد. همه شهرهای بالنده و بزرگ آینده، خلاق خواهند بود و ایده و دانش در این شهرها موج خواهد زد. طبقه خلاق افرادی متحرک‌اند که مکان‌های جذاب، هیجان‌انگیز و سرزنده و شاداب را برای کار و زندگی ترجیح می‌دهند. فرهنگ، هنر و میراث نقش محوری در موفقیت شهرهای امروز دارند. به گفته جونز (۲۰۰۰) «شهرها هویت‌های فرهنگی هستند. بافت زندگی اجتماعی و اقتصادی در شهرها توسط انرژی فرهنگی یا فقدان آن تعریف می‌شود و شهرها در سرتاسر دنیا مانند گلاسکو، بارسلونا و سیاتال ثابت کرده‌اند که با تغییر در سبک زندگی فرهنگی‌شان، می‌توان تمام مسائل مربوط به آنها را تغییر داد». شهر بارسلونا از سده نوزدهم، با ۱٫۶ میلیون نفر جمعیت از لحاظ جهانی به عنوان مرکز چاپ و نشر اسپانیا، آمریکای لاتین و کاتالان شناخته شده است. این شهر محبوب گروه‌های چند ملیتی است و دارای منظره‌های چاپ مستقل و پر رونق خاص خود می‌باشد به طوری که این بخش ۱٫۲ میلیارد یورو به اقتصاد منطقه‌ای افزوده و این وضعیت در دو دهه گذشته در سطح محلی (کتابخانه‌های عمومی دو برابر شده‌اند) و بین‌المللی (۴۴٫۸٪ صادرات کتاب به منطقه آمریکای لاتین داشته است) تثبیت شده است. افزون بر این در سال‌های اخیر اقتصاد بارسلونا با شتاب به سمت بخش‌های دانش‌محور و خلاق حرکت کرده است.

۵- منابع

- [1] United Nations (UN) (2014) World Urbanization Prospects: The 2014 Revision. Available at: <http://esa.un.org/unpd/wup/Highlights/WUP2014-Highlights.pdf>. Author 1 and B. Author 2, "Title of the conference paper," Proc. Int. Conf. on Power System Reliability. Singapore, pp. 100-105, 1999.
- [2] Landry, C. (2008) The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators. London: Earthscan.
- [3] Appadurai, A. (1996) Modernity at Large. Cultural Dimensions of Globalization. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- [4] Renz, Erich, (2015), Business Models and the Creative City: Amsterdam's Knowledge Mile in the limelight, CREATE-IT Applied Research Research Group Crossmedia.
- [5] Florida, R. (2014) The Rise of the Creative Class, Revisited. New York: Basic Books.
- [6] Cooke P. and Lazzeretti L. (eds), (2008), Creative cities, cultural clusters and local economic development, Edward Elgar, Cheltenham, UK.
- [7] Lazzeretti, L.; Boix, R. & Capone, F. (2009) Why do creative industries cluster? An analysis of the determinants of clustering of creative industries, IERMB Working Paper in Economics, n. 09.02
- [8] Howkins, J. (2007), The Creative Economy: How People Make Money From Ideas, The Penguin Press (2nd edition).
- [9] UNCTAD (2008) Creative economy. Report 2008. UNDP, UNCTAD, Geneva-New York.

-
- [10] Mascarell, Ferran; Councillor, Town,(2000), Creative policies in Barcelona, Institute of Culture.
- [11] Batalla, Jordi Gavaldà&Ribera-Fumaz, Ramon,(2012), Barcelona 5.0: from Knowledge to Smartness?, Universitat Oberta de Catalunya (UOC).
- [12] Balaguer, O ,(2005), “Barcelona Culture on the Move”, presentation, June, Barcelona Institute of Culture (ICB). Barcelona.
- [13] ICB ,(2004), Agenda 21 for Culture. An undertaking by cities and local governments for cultural development, Barcelona Institute of Culture (ICB)/City of Barcelona, July.
- [14] ICB ,(1998), Strategic Plan of the Cultural Sector in Barcelona 1999–2010, Barcelona Institute of Culture (ICB)
- [15] Lasuen, J. and Baro, E,(2005), Knowledge Sectors – Sectors quinaris. Motor de desenvolupament de l’Area Metropolitana de Barcelona. Pla Estrategic Metropolita de Barcelona.
- [16] Barcelona Economia ,(2004), Economic Indicators for Barcelona and the Metropolitan Region, No.54, March, Barcelona Field Studies Centre SL, www.geographyfieldwork.com.
- [17] City of Barcelona ,(2012), Informes Estadistics, les Activitats Economiques a Barcelona 2003, Ajuntament de Barcelona, October.
- [۱۸] مشکینی، ابوالفضل؛ حاتمی‌نژاد، حسین؛ مهدنژاد، حافظ؛ پرهیز، فریاد.(۱۳۹۳). شهر خلاق الگویی نوین برای توسعه دانش بنیان در حوزه مدیریت شهری، تهران، انتشارات آراد.

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛ شبکه های توجه گرافی (Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین مقاله نویسی IEEE و ISI ویژه فنی و مهندسی